

Színházépületek felújítása előtt

Nagy öröm, hogy a kormány Modern Városok programja egyre több pénzt juttat színházak felújítására. Miután színházépületeink a múlt század első felében vagy még korábban épültek, az öreg épületek felújítása számos kötöttséget jelent. Ezeket a színházakat az évtizedek alatt többnyire kinőtték: az eredeti funkciójuk megváltozott, repertoárszínházként működnek, többtagozatos társulatokkal, amelyek létszáma jelentősen felduzzadt.

A meglévő épületek építészeti nem nagyon bővíthetők, különösen ott, ahol négy utca határolja a színházat. A felújítás célja az lehet, hogy a meglévő, működő színházat – az adott építészeti kereteken belül – korszerűsítsék: modernizálják, akadálymentesítsék, bővítsék a vizesblokkokat, kényelmesebbre cserélik a nézőtér székeit, a kötöttségeken belül javítsák a nézőtér látási és hallási viszonyait, komfortosabbá tegyék a nézőtér szellőzését, korszerűsítsék a színpadgépészetet, a világítási és audiovizuális rendszereket. A társulatok törekednek megújítani a színészek környezetét, bővíteni az irodákat és jobbítani a díszletszállítás, tárolás feltételeit. Természetesen felújítják az épületgépészeti berendezéseket is. A színház terei azonban alapvetően adottak, radikális változtatásokat sem a nézőtér, sem a színpad alaprajzában nem lehet végrehajtani.

Ezért a legtöbb esetben a színház működését zavaró, korlátozó problémák csak külső épületek hozzacsatolásával vagy építésével, a több teret igénylő funkcióknak az épületből történő áthelyezésével oldhatók meg.

A színházak felújítása mindezek miatt eleve csak korlátozott eredményt hozhat, bár a munkakörülmények lényegesen javíthatók. Az épületek már szervesen beilleszkedtek a városok szövetébe, a közönség megszokta őket, és mondhatni, legtöbbször nosztalgiaiával tekint az emblemikus színházépületekre.

Ez az egyik oka annak, hogy legtöbbször fel sem merül a városok vezetőiben egy teljesen új, a funkciók alapján jól átgondolt, azokra szabott épület létrehozásának vágya. A másik ok, amiért már rögtön az ötlet megszületésekor elvetik egy új színházépület gondolatát, az a feltételezése-



ken alapuló költségek nagyságrendje. „Persze, jó lehetne, de hát ennyi pénzünk sose lesz...” Pedig a Modern Városok programban felajánlott összegek nagyságrendje már kezdi megközelíteni ezt a lehetőséget. Érdemes volna megvalósíthatósági tanulmányokkal összevetni egy régi, kinőtt színházépület felújításához és az ahhoz kapcsolódó létesítmények létrehozásához szükséges költségeket a józanul megfogalmazott, racionálisan megépített színház költségigényével.

Tudom, hogy egy új, mai színház építése nem kis feladat. Ehhez olyan színházi és építészeti koncepcióra van szükség, amely az adott társulatra, műfajra, játékrendre, működésre

van igazítva.¹ A koncepcióban megfogalmazott tartalom nyomán alakul ki az építészeti megfogalmazás – persze mindig a kor aktuális stílusában, de felesleges díszítések, sallangok nélkül. Az újonnan épített németországi színházépületeket jellemzően városi, repertoár- és többtagozatos a színházi működésre szabták. Az épületeknél hangsúlyt kapott a színpadi díszletváltásokat meggyorsító nagyfokú gépesítés, zömében megtartották a hagyományos keretes színpadformát, de három mellékszínpaddal kiegészítve. Nagy gondot fordítottak a díszletgyártás, -szállítás és -raktározás gépesítésére.

Az angolszász színjátszás a rugalmasabb nézőtér-színpad viszonyokat és a minimalizált gépesítésű, de színpad-világítási rendszerekkel bőségesen ellátott színházépületeket favorizálta. Ma már azonban elmondható, hogy, ha csak Európát nézzük, mindenféle színházi működésre, befogadóképességre és színházformára találunk újonnan épített példákat. Van tehát választék a minták kiválasztásához, és azt is látjuk, hogy a költségek széles skálán mozognak.

A külföldi példákat áttekintve egy-egy új, valóban korszerű színházépület kisebb költségből is megvalósítható, ha előítéleteinket levetkőzve, a rossz szokásainkon, kényelmet szerető gondolkodásmódunkon változtatni tudunk. Ideje volna a száz éves színházak világából továbblépni, és megszabadulni a kizárólag felújításban gondolkodás sajátos átkától.

A Modern Városok program kínálja anyagi források elő tudnák segíteni, hogy legalább egy-két esetben megpróbálkozzunk az új színházépület megépítésével. Ne szalasszuk el a lehetőséget!

SZABÓ-JILEK IVÁN

¹ Ennek jó példája volt annak idején a Laurence Olivier, Peter Hall, Denys Lasdun együttműködéséből megformálódó londoni Nemzeti Színház – repertoárt játszó – épülete.

Színpad IMPRESSZUM

Előadóművészetek technikája

XIV. ÉVFOLYAM 1. SZÁM
2018. MÁRCIUS



A Magyar Színháztechnikai Szövetség szaklapja
HU ISSN 1786-6995

Megjelenik: negyedévente (március, június, szeptember, december hónap)
Kiadja: a Magyar Színháztechnikai Szövetség (1138 Budapest, Madarász Viktor u. 43. fsz., www.msztsh.hu) megbízásából Szabó-Jilek Kft.
Felelős kiadó: Lakatos Gergely, az MSZTsz elnöke.
Főszerkesztő: Szabó-Jilek Iván szinpad@t-online.hu
Szerkesztőbizottság: Götz Béla, Götz Eszter, Kárpáti Imre, Kiss Péter, Dr. Sirató Ildikó, Dr. Venczel Sándor, Wettstein Tibor
Szerkesztőség: Magyar Színháztechnikai Szövetség titkársága 1138 Budapest, Madarász Viktor utca 43. fszt. Tel./fax: 329-0841

Korrektor: 33 Tallér Bt. és Götz Eszter
Tördelőszerkesztő: Lusztig Tibor
Mobil: 06-20-255-6160
E-mail: tiber.lusztig@gmail.com
Nyomdai munkák: Keskeny és Társai 2001 Kft.

Terjesztés: előfizetéssel.
A Szövetség tagjai ingyen kapják.
Ár: 945 Ft/példány

Előfizethető: a szerkesztőség címén vagy a www.msztsh.hu honlapon lévő megrendelőlapon.
A 2018. évi teljes évfolyam ára 3360 Ft.
A postaköltséget felszámítjuk.

Régebbi lapszámok – korlátozott számban – még kaphatók.
Kéziratokat, ábrákat, fotókat nem örnünk meg és nem küldünk vissza.
Szerkesztőségünk a hirdetések és PR-cikkek tartalmáért nem vállal felelősséget.

A közölt cikkek tartalma nem minden esetben tükrözi a szerkesztőség véleményét.

Lapunk kiadását támogatta az



Lapunkat megjelenésénél megelőzően a jogszabályok szerinti módon megvizsgáljuk.

